

CINEMA PARADISO

Giuseppe Tornatore

Nuovo Cinema Paradiso, Italia, 1988, 124 min, S

J oillekin ihmisille elokuvat eivät merkitse oikeastaan mitään, suurelle enemmistölle ne taas ovat mukavaa viihdettä ja ajankulua. Osalle meistä ne ovat kuitenkin intohimo ja välttämätön osa elämää. Nostalginen italialiselokuva **Cinema Paradiso** kertoo liikuttavan tarinan, jossa elokuva kietoutuu osaksi elämää – hyvässä ja pahassa.

Elokuvan kehystarina sijoittuu 1980-luvun Roomaan, jossa elokuvantekijä Salvatore, leppinimeltään Totò, kuulee uutisia kotiseudultaan Sisiliasta. Pikkukylän elokuvateatterin koneenkäyttäjä Alfredo (**Philippe Noiret**) on kuollut, ja uutinen saa Salvatorea muistelevaan menneisyyttä.

Takaumat sijoittuvat toisen maailmasodan jälkeiseen aikaan. Totò elää sotaleskeksi jääneen äitinsä kanssa pienessä kylässä. Hän ystäväystyy Alfredon kanssa, josta tulee pojalle eräänlainen isähahmo. Alfredo avaa pojalle elokuvien ihmeellisen maailman ja auttaa tätä kasvamaan aikuiseksi. Ehkä tärkein opetus on se, että saavuttaakseen jotain on uskallettava jättää menneisyys taakseen. Ja juuri niin Totò tekeekin – hän ei palaa kotikyläänsä kolmeenkymmeneen vuoteen. Menneisyys on kuitenkin kohdattava ennemmin tai myöhemmin.

Suuri osa elokuvan viehätystä liittyy lapsuuden elokuvamuistoihin. Jokaisen aikakauden elokuvat muodostavat eräänlaisen yhteisen muistin, josta sukupolvet ammentavat aineksia leikkeihin, mielikuvitukseen ja elämään. Yleensä nämä muistot kannattelevat ja auttavat meitä, toisinaan ne taas saavat meidät käpertymään itseemme.

Cinema Paradison elokuvateatterista tulee eräänlainen tunteiden ja muistojen temppele, jossa kyläläiset saavat kokea rakkautta, pelkoja, järkytyksiä ja muita emootioita yhteisöllisesti ja omakohtaisesti. Vaikka elokuvat ovat

Totölle kaikki kaikessa, myös varakkaan perheen tytär Elena saa pojan sydämen sykkimään. Elämä kuitenkin erottaa rakastavaiset, eikä kukaan voi saada kaikkea. Jommastakummasta on luovuttava.

Yhdysvaltalainen kriitikko **Roger Ebert** on pohtinut, onko missään koskaan ollut teatteria, joka olisi esittänyt yhtä laajasti ja monipuolisesti viihdettä ja klassikkoja kuin Cinema Paradiso, suomeksi ”paratiisin elokuvateatteri”. Tuskin. Poikkeuksen saattavat tehdä elokuva-arkistojen teatterit, mutta tässä onkin kyse pikkukaupungin nuhaantuneesta leffapalatsista. Silti istuisin mieluusti Paradison katsomoon ja syventyisin **Chaplinin, Antonionin, Renoirin ja Flemingin** mestariteoksiin.

Ohjaaja **Giuseppe Tornatore** kuvasi elokuvan suurelta osin omassa kotikaupungissaan Bagheriassa Sisiliassa. Vuonna 1956 syntynyt Tornatore on ohjannut draaman lisäksi myös mainoksia muotimerkki Dolce & Gabbanalle, mutta Cinema Paradiso on hänen ylivoimaisesta tunnetuin ja rakastetuin teoksensa. Hän työskentelee usein säveltäjä **Ennio Morricone** kanssa, joka on vastannut myös tämän elokuvan musiikista yhdessä poikansa **Andrean** kanssa. Cinema Paradisosta on tehty myös lähes kolmen tunnin mittainen ohjaajan versio, jossa syvennyttään erityisesti Salvatorea ja Elenan suhteeseen Alfredon hautajaisten jälkeen. Monien mielestä pariskunnan välienselvittely on kiinnostavaa seurattavaa, toiset taas jättävät rakastavien välirikon mieluummin mielikuvituksen varaan.

Vaikka Tornatoren ja Totò'n elämäntarinat eivät osu yksiin, on selvää, että kyse on ainakin tunnetasolla omaelämäkerrallisesta teoksesta. Ehkä ohjaaja haluaa muistuttaa meitä siitä, että elokuva voi toimia parantavana voimana ja tuoda positiivisia tunteita ankea arjen keskelle. Yhdessä erityisen kauniissa kohtauksessa koneenkäyttäjä oivaltaa, että valkokankaan taikakuvat voikin heijastaa ulos teatterista kylän aukiolle, jossa kuvat saavat uuden elämän talon seinällä.

Onko hurmaavampaa ajatusta kuin päästää elokuva vapaaksi maailmaan!

Antti Pentikäinen

POHDITTAVAKSI

- Kuka henkilöhahmoista oli mielestänne kaikkein kiinnostavin? Valitsetteko Alfredon, Salvatoreen/Totòn vai jonkun sivuhenkilöistä? Miksi valitsemanne hahmo kiinnostaa eniten?
- Elokuvan aikana nähdään väläyksiä muun muassa **Luchino Viscontin** draamasta **Maa järisee** (1943) ja **John Fordin** westernistä **Hyökkäys erämaassa** (1939). Jos teidän lapsuutenne elokuvakokemuksista tehtäisiin elokuva, mitä leffoja siihen pitäisi laittaa? Listatkaa elokuvat ja keskustelkaa niistä. Onko listoissa samoja elokuvia, vai onko jokaisella erilainen maku? Olivatko Cinema Paradisossa vilahaneet elokuvat teille tuttuja? Halutessanne voitte katsoa yhdessä klippejä lapsuutenne suosikkielokuvista.
- Alussa kylän pappi sensuroi kylän teatterissa esitettävistä elokuvista rakkauskohtauksia. Eri aikakausina elokuvia on kielletty tai lyhennetty monista eri syistä. Esimerkiksi Suomessa **Jääkäarin morsian** (1938) kiellettiin vuonna 1948 moneksi vuosikymmeneksi (<https://yle.fi/uutiset/3-7638880>). Vuonna 2018 Venäjä puolestaan kielsi satiirisen **The Death of Stalin** -elokuvan esittämisen (<https://yle.fi/uutiset/3-10186105>). Ottakaa selvää ja keskustelkaa, miksi elokuvia on kielletty Suomessa ja muualla. Onko sensuurille mielestänne päteviä syitä? Mitä ajattelette elokuvien ikärajoista?
- Elokuvan takaumat sijoittuvat Totòn lapsuuteen ja nuoruuteen. Niiden on sanottu kuvaavan menneisyyttä ruusunpunaisten silmälasien läpi – eräänlaisena idealisoituna kuvana. Miten itse näette Cinema Paradison kuvaaman menneisyyden, onko se realismia vai fantasiaa? Perustelkaa näkemyksenne.
- Cinema Paradiso palkittiin muun muassa parhaan vieraskielisen elokuvan Oscarilla, Cannesin elokuvajuhlien erikoispalkinnolla sekä liudalla muita huomionosoituksia ja palkintoja. Elokuva oli sekä kriitikoiden että suuren yleisön mieleen. Mikä on mielestänne palkintojen ja hyvien arvostelujen rooli elokuvan menestyksessä? Vaikuttaako kultainen palkintopysti tai kriitikon antama tähtirivi teidän valintoihinne elokuvaa valittaessa?